

hold blev oprindeligt indsat i grundloven af 1866 (§ 50) med henblik på indførelse af en regnskabsret. Da der under alle omstændigheder ønskes opretholdt en ordning, hvorefter medlemmer af rigsdagen deltager i statsrevisionen, har man ladet bestemmelsen om, at forandring i reglerne om denne ordning kan ske ved lov, udgå.

De nærmere regler for statsrevisorernes antal og virksomhed fastsættes efter forslaget ved lov. Lov nr. 95 af 4. april 1928 om revisionen af statsregnskabet vil fortsat være gældende, indtil lovgivningsmagten måtte fastsætte andre regler.

Om valg af statsrevisorer gælder efter forslaget den almindelige regel i § 52.

Til § 48.

Med de ændringer, der følger af overgangen til eetkammerssystemet, svarer bestemmelsen til den gældende grundlovs § 64, idet man dog har fundet det rimeligt i bestemmelsen at indsætte ordet „forretningsorden“.

Til § 49.

Paragraffen svarer til den gældende grundlovs § 63, idet man dog har tilføjet, at også en minister skal kunne forlange, at alle uvedkommende fjernes. Begrundelsen herfor er, at en minister kan have et rimeligt krav på, at rigsdagen tager stilling til, om en forhandling vedrørende et regeringsanliggende skal foregå i et offentligt eller lukket møde. Den nye bestemmelse i forslaget grundlovfæster gældende praksis, hvorefter rigsdagen uden forhandling afgør, hvorvidt sagen skal forhandles i et offentligt eller lukket møde.

Til §§ 50—54.

Disse paragraffer har samme indhold som den gældende grundlovs §§ 60, 45. stk. 1, 45 stk. 2, 61 og 62, alene med de ændringer, som er en følge af den foreslåede rigsdagsordning.

Til § 55.

Paragraffen, som ikke har noget side-stykke i den gældende grundlov, tilsigter at skabe øgede garantier for den rette varetagelse af statens civile og militære forvaltning.

De bestående retlige garantier findes for det første i det tjenstlige og strafferetlige

ansvar, som forvaltningens udøvere er underkastet, jfr. tjenestemandslovens § 18 samt straffelovens kap. 16 og for ministrenes vedkommende grundlovens bestemmelser om rigsretsansvaret. Desuden har ministrene et politisk ansvar overfor rigsdagen i deres virksomhed som forvaltningschefer.

Af en anden art er de garantier, som består i, at den enkelte borger med retsmidler kan hævde sine individuelle rettigheder eller interesser overfor forvaltningen. Dette kan ske gennem sædvanlig administrativ klage, i sidste instans oftest til vedkommende minister, ved sagsanlæg for domstolene, eller ved at undlade at opfylde krav fra forvaltningen, som derefter som hovedregel må gå domstolsvejen for at få disse opfyldt.

Det er i nyere tid en udbredt opfattelse, at disse retlige garantier ikke er tilstrækkelige, hvilket står i forbindelse med den overordentlige udvidelse af forvaltningen, som har fundet sted i løbet af de sidste 35—40 år gennem vidtgående bemyndigelser fra lovgivningsmagten. Forvaltningsmyndighederne har endog på mange områder fået bemyndigelse til at fastsætte retsregler, som efter en ældre tids opfattelse blev anset for et lovgivningsanliggende. Denne udvidelse af forvaltningen gør det naturligt, at kontrollen skærpes, og at rigsdagen får adgang til, bedre end det nu er tilfældet, at følge forvaltningens udnyttelse af dens vidtgående beføjelser.

Kommissionen er af den opfattelse, at dette vil kunne opnås gennem en ombudsmandsordning efter svensk forbillede.

I Sverige vælger den svenske rigsdag en justitieombudsmand, som på rigsdagens vegne udøver et tilsyn med domstolene og den civile forvaltning, og en militieombudsmand, som på rigsdagens vegne udøver et tilsyn med militærvæsenet, herunder de militære domstole. Ombudsmændene kan ikke omgøre beslutninger eller udøve straffemyndighed; men de har en vidtgående adgang til at skaffe sig oplysninger, og de kan rejse straffesag mod tjenestemænd, som har gjort sig skyldige i fejl eller forsømmelser. Deres beslutninger og udtalelser iøvrigt opfattes i praksis i ret vid udstrækning som vejledende. Ombudsmændene afgiver hver for sig en omfattende årlig beretning til rigsdagen.